

Rok 1905.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXIII. — Wydana i rozesłana dnia 28. grudnia 1905.

Treść: 203. Obwieszczenie, dotyczące c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie.

203.

Obwieszczenie Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. października 1905,

dotyczące c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie.

Jego c. i k. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 8. października t. r. najmiłosięwiej zatwierdzić następujący statut rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie.

Buquoy wlr.

Statut

c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie.

§ 1.

C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna w Splecie ma za zadanie podnosić rolnictwo Dalmacyi przez urządzanie systematycznych, do ulepszenia zwyczajnej w kraju gospodarki wiejskiej zdających prób i spostrzeżeń, przez rozpowszechnianie ogólnych agronomicznych wiadomości i przez zastosowanie nabranych przy próbach i spostrzeżeniach szczególniejszych doświadczeń do praktyki, jakoteż stworzyć stacyę wywiadowczą na polu agronomicznem dla praktyki. Ona służy również po myśli istniejących rozporządzeń za osobną stacyę do ba-

dania środków spożywczych i niektórych przedmiotów do użytku.

§ 2.

C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna składa się z głównej stacyi w Splecie i z praktycznej szkoły rolniczej założonej w posiadłości wiejskiej „Glavica“ koło Knin jako filii.

Główna stacya w Splecie ma za zadanie:

1. Fachowe kierownictwo i przerabianie wszystkich w Dalmacyi na rachunek lub z pomocą skarbu państwa dokonywanych doświadczeń z uprawą roli, chowem bydła, kulturą, nawozem, o ile w pojedynczych przypadkach odnośnie do tego innych zarządzeń wyraźnie nie wydano.

2. Zbiór i zużytkowanie meteorologicznych i pedologicznych spostrzeżeń potrzebnych do osądzenia, czy pojedyncze obszary Dalmacyi nadają się do gospodarki wiejskiej.

3. Na żądanie, badanie intratności istniejących już, względnie dopiero założyć się mających gospodarstw i możliwości polepszenia w połączeniu z praktycznemi doświadczeniami celem usunięcia dostrzeżonych braków i wypróbowania zamierzonych reform.

4. Udzielanie fachowej pomocy przy udoskonalaniu już istniejących i zaprowadzaniu nowych rolniczych przemysłów, które nadają się do podniesienia dochodu z ziemi i roli w Dalmacyi.

5. Wykonywanie chemicznych, względnie mikroskopowych badań środków nawozowych, paszy, nasienia i innych w bezpośrednim lub pośrednim związku z rolnictwem zostających przedmiotów.

6. Śledzenie i zwalczanie chorób roślin.

7. Udzielanie rady i pouczanie interesentów we wszystkich sprawach należących do zakresu działania stacyi.

8. Urządzanie praktycznych kursów naukowych z tych gałęzi rolnictwa i przemysłu rolniczego, których szczególniejsze uprawianie ze względu na miejscowe stosunki jest pożądanę. Program tych kursów zatwierdza Ministerstwo rolnictwa.

9. Udzielanie jednorocznej nauki dla młodzieży włościańskiej Dalmacyi w szkole rolniczej, jeżeli dostateczna ilość uczniów w tym celu się zgłosi.

10. Fachowe współdziałanie przy przeprowadzaniu przedsięwziętych czynności państwowych celem podniesienia rolnictwa Dalmacyi.

Gospodarstwo wiejskie Glavica koło Knin, względnie założona przy niem praktyczna szkoła rolnicza służy po myśli układu z reprezentacją krajową królestwa Dalmacyi zawartego a re-skryptem c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. sierpnia 1900, l. 17155, zatwierdzonego:

1. głównie jako zakład doświadczalny i naukowy,

2. obok tego i to w miarę na cele doświadczeń rozporządzalnych, zwyczajnych i nadzwyczajnych środków pieniężnych, także do przeprowadzenia praktycznych doświadczeń na większą skalę.

§ 3.

Personal c. k. stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie składa się z dyrektora zakładu i potrzebnych sił pomocniczych.

Regulowanie stosunków stopni rang urzędni-ków i stopni płacy sług zastrzega sobie, zarówno jak i wymiar poborów reszty personalu najętego, c. k. Ministerstwo rolnictwa.

§ 4.

C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna w Splecie podlega bezpośrednio c. k. Ministerstwu rolnictwa. Stosunek służbowy do ostatniego, jakoteż do c. k. Namiestnictwa w Zadarze, reguluje instrukcya służbowa.

§ 5.

C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna w Splecie ma prawo, za badania, które nie na zlecenie c. k. Ministerstwa rolnictwa za darmo wykonuje, pobierać należności, których wysokość osobna

taryfa oznacza. Na wyniki swoich badań może stacya wystawiać dokumenty, które mają być podpisane przez dyrektora lub jego zastępcę i pieczęcią urzędową zaopatrzone.

§ 6.

Czynność doświadczenia, badania i nauki (§ 2), prawa i obowiązki personalu (§ 3), znoszenie się urzędowe (§ 4), jakoteż kasowość i postępowanie z inwentarzem zostaną uregulowane przez instrukcye służbową, którą wyda c. k. Ministerstwo rolnictwa.

Instrukcya służbowa

dla c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie.

(Reskrypt c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. października 1905, l. 29815.)

I. Doświadczenia.

§ 1.

Czynność doświadczalną c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie, reguluje się co roku na podstawie programu pracy przez dyrektora zakładu w porozumieniu z c. k. inspektorem kultury krajowej dla Dalmacyi zestawianego, którego plan każdego roku, najpóźniej do dnia 15. stycznia, przedłożyć należy do zatwierdzenia c. k. Ministerstwu rolnictwa. Program ten ma obejmować nie tylko przedmiot pojedynczych doświadczeń i sposób ich wykonania, lecz także i koszta ich, jakoteż rodzaj zamierzonego pokrycia.

§ 2.

Z końcem roku stacya ma przedłożyć c. k. Ministerstwu rolnictwa wyczerpujące, gotowe do druku sprawozdanie z prac doświadczalnych za rok ubiegły i to tak z wyników przedsięwziętych doświadczeń jako takich, jak i z rezultatów na podstawie tych wyników doświadczalnych w praktyce osiągniętych, następnie ze zebranych meteorologicznych i pedologicznych spostrzeżeń, jak i wreszcie ze wszystkich innych odnośnych kwestyi. Równocześnie podać także należy c. k. Ministerstwu rolnictwa, kto w pojedynczych pracach brał udział, z jakimi wydatkami w każdym przypadku doświadczenia były połączone i w jaki sposób wydatki te zostały pokryte jakoteż, jeżeli programu doświadczeń

przez c. k. Ministerstwo rolnictwa zatwierdzonego wyjątkowo nie dotrzymano, co dało powód do jego rozszerzenia, ograniczenia względnie jego zmiany.

§ 3.

Personal stacyi jest bez wyjątku zobowiązany do współdziałania przy doświadczeniach. Przydział robót doświadczalnych personalowi należy do dyrektora, który przytem winien uwzględniać osobliwsze zdolności pojedynczych funkcyjaryuszy. Stacyi wolno do własnych doświadczeń w razie potrzeby przybrać zamiejscowych, do jej składu nie należących współpracowników, których prawa i obowiązki jednak zawsze już przed rozpoczęciem doświadczeń należy w sposób niedwuznaczny i o ile możliwości pisemnie ustalić. O ile i pod jakimi warunkami przez państwo ustanowieni wędrowni nauczyciele agronomi mają brać udział w pracach doświadczalnych, zwłaszcza przez przejście na siebie inspekcyi, ma się ułożyć przy sposobności układania rocznego programu pracy lub każdą razą z c. k. inspektorem kultury krajowej, względnie z c. k. namiestnictwem.

§ 4.

Sposób publikacyi wyników doświadczeń, o ile c. k. Ministerstwo rolnictwa czego innego nie zarządza, oznacza dyrektor stacyi doświadczalnej. Publikacye funkcyjaryuszy stacyi muszą być zawsze pełnem nazwiskiem autora podpisane. Jeżeli odnośnie do pracy do ogłoszenia przeznaczonej okaże się różnica zdań między dyrektorem stacyi a autorem, natenczas należy zasięgnąć rozstrzygnięcia c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Roboty wykonane na zlecenie służbowe wolno ogłaszać zawsze tylko za wyraźnem zezwoleniem c. k. Ministerstwa rolnictwa.

II. Badanie.

§ 5.

C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna jest specjalną państwową stacyą badania dla wina, wina owocowego, wódki i innych płynów wysokowych, moszczu i innych soków owocowych, piwa, miodu do picia, miodu, octu, świeżych owoców i konserw z nich, dla drożdży, mleka i produktów żętycznych, dla tłuszczów do potraw i oliw, jakoteż dla petroleum po myśli rozporządzenia ministeryalnego z dnia 13. października 1897, Dz. u. p. Nr. 240, z ograniczeniem w § 14 tego rozporządzenia ustalonym i to z uwzględnieniem postanowień § 16 tegoż rozporządzenia i reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 31. sierpnia 1896, l. 18522 w sprawie należytości.

Chemiczne, względnie mikroskopowe badanie środków nawozowych, paszy, nasion i innych w bezpośrednim lub pośrednim związku z rolnictwem stojących przedmiotów przedsiębierze się stosownie do umów, zawartych przez przełożonych austriackich, rolniczych stacyi doświadczalnych i podobnych zakładów lub też jeżeli takich umów nie ma podług metod przez naukę jako niezawodne uznanych. Za te roboty winien nadsyłający uiszczać należytości, które każdorazem przez c. k. Ministerstwo rolnictwa zatwierdzona taryfa przepisuje. W przypadku, jeżeli przy sposobności badania muszą być wydane większe opinie lub strona wyraźnie żąda dokładniejszej opinii, należy za to — zależnie od rozmiaru opinii — policzyć osobne należytości. W przypadkach zasługujących na uwzględnienie, dyrektor jest upoważniony przy badaniach na korzyść pojedynczych ubogich właścicieli lub też stowarzyszeń rolniczych, zezwolić na odpowiednie zniżenie należytości za badanie.

Badania przedsiębrane na zlecenie c. k. Ministerstwa rolnictwa wykonuje się darmo lub po zniżonych, przez Ministerstwo oznaczonych stopach należytości.

§ 6.

C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna w Spiccie ma pełnić funkcyę „stacyi wywiadowczej c. k. Ministerstwa rolnictwa dla ochrony roślin“ po myśli fachowych wskazówek, których jej w tym kierunku c. k. stacya rolniczo-bakteryologiczna i ochrony roślin we Wiedniu w każdym poszczególnym przypadku udzielać będzie. Badanie szkodników roślin i udzielanie rady i informacyi w sprawach ochrony roślin interesentom odbywa się zupełnie bezpłatnie.

§ 7.

Przedmioty do badania przydziela dyrektor analizującym, do których zalicza się tylko naukowo wykształcony personal, w ten sposób, by roboty płatne o ile możliwości jednakowo między te siły robocze były rozdzielane. Z taks wpływających za analizy przypada 60 procent do kasy, 15 procent dyrektorowi a 25 procent analizującemu. Należytości uiszczane za wydanie opinii, należą w całości do autora tych robót i nie podlegają żadnemu osobnemu zarachowaniu.

§ 8.

Wszyscy funkcyjaryusze są obowiązani starać się o dokładne wykonanie poruczonych im robót analizy, o staranne zapisywanie wyników analizy do osobnych, na ten cel przeznaczonych ksiąg, jakoteż o należyte wygotowanie wystawianych na podstawie

ich badań certyfikatów. Ostatnie mają zawierać napis: „Powyższe świadectwo badania odnosi się tylko do próby na dniu . . . . . nadeszłej“. W certyfikacie należy również uwidocznić sygnaturę nadesłanych prób, całość pieczęci lub marek zamknięcia, jakoteż tekst, jeżeli jest czytelny. Z przedmiotów, celem zbadania nadesłanych, należy o ile to możliwe, przeciętną próbkę przynajmniej przez dwa miesiące pod pieczęcią stacyi przechowywać.

§ 9.

Z końcem każdego roku przedkłada się c. k. Ministerstwu rolnictwa sprawozdanie, z którego wynika, na które przedmioty czynność badania w ubiegłym roku się rozciągała, o ile pojedynczy funkcjonariusze brali w nich udział, wielkość dochodów, wypłaconych działów z taksy przypadających, jakoteż zaległości niemniej, co zarządzone celem ich ściągnięcia.

W sprawozdaniu rocznem należy również umieścić doświadczenia ogólniejszą wartość mające, na polu czynności badania poczynione.

III. Nauka.

§ 10.

Czynność naukowa c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczałnej obejmuje:

- a) peryodyczne specjalne kursy;
- b) jednoroczną naukę w szkole rolniczej (warunkowo, jeżeli się przynajmniej 12 uczniów zgłosi);
- c) wychowanie na robotników gospodarskich przez przyjmowanie uczniów robotniczych;
- d) odbywanie rolniczych wykładów wędrownych;
- e) udzielanie rady i informacji gospodarzom wiejskim, którzy się zwracają do stacyi w sprawie prowadzenia swoich gospodarstw lub też przedsiębiorstw przemysłowych w związku z gospodarstwem pozostających.

§ 11.

W miarę potrzeby będą się odbywały w stosownym czasie i bez pobierania opłaty szkolnej w Splecie lub w Glavicy następujące peryodyczne specjalne kursy, których program dyrektor stacyi w porozumieniu z c. k. inspektorem kultury krajowej ułoży i co roku, wraz z preliminarzem kursów,

w drodze c. k. namiestnictwa c. k. Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia przedłoży.

1. Kurs uprawy wina.

Czas trwania tego kursu jest obliczony na mniej więcej dziesięć tygodni.

Nauka teoretyczna, której udziela się ze szczególniejszem uwzględnieniem dalmatyńskich stosunków uprawy wina, obejmuje: ziemioznawstwo i naukę o nawozach, zasadzanie i odżywianie winnej latorośli, rozkrzewianie jej, łącznie z utrzymywaniem winnic ciętych dla latorośli zasadnych, utrzymywanie szkółki winnej i uszlachetnianie winnych szczepów; zakładanie winnic, bieżące roboty w winnicach użytkowych, szkodników i choroby winnej maciecy i ich zwalczanie, w końcu naukę o gatunkach latorośli.

Czas poza teoretyczną nauką obraca się na praktyczną naukę i ćwiczenia w robotach w winnicy w ogólności, jakoteż w uszlachetnianiu winnych latorośli.

2. Kurs gospodarki piwnicznej.

Ten kurs jest obliczony na czas sześciotygodniowy.

Nauka dotyczy następujących przedmiotów: ubikacyi piwnicznych i naczyni do przechowania wina, przygotowania wina; istoty, przebiegu i kontroli procesu fermentacyi; chorób i wad wina; naprawy zepsutych i wadliwych win; hodowla i mięszanie win.

Oprócz tego demonstruje się praktycznie wszystkie roboty piwniczne a frekwentanci kursu zaprawiają się do nich. Następnie z końcem kursu odbywa się kosztowanie wina.

3. Kurs analizy moszczu i wina.

Kurs ten odbywa się w chemicznym laboratorium i trwa przez trzy tygodnie.

Nauka teoretyczna obejmuje: chemiczną przemianę winogrona w czasie jej dojrzałości, skład moszczu, proces w czasie fermentacyi, chemiczny skład win i ustawowe postanowienia o obrocie winem.

Pod względem praktycznym odbywają się ćwiczenia we więcej pojedynczych badaniach moszczu i win.

4. Kursa hodowania owoców i ich użytkowania.

Kursa te około cztery tygodnie trwające kończą się wycieczką do sadów we Vrana lub w Borgo-Erizzo.

Wyklada się: hodowanie i rozkrzewianie drzew owocowych, o gnojeniu, chorobach i szkodnikach

drzew owocowych, naukę o gatunkach owoców i ich użytkowaniu.

Uczestników poucza się praktycznie w nacinaniu drzew (szczepieniu), w hodowaniu drzew owocowych i w najważniejszych metodach uszlachetniania.

5. Kurs uprawy jarzyn.

Na ten kurs obraca się czas czterotygodniowy.

Przedmioty teoretycznej nauki są następujące: wiadomości ogólne o uprawie jarzyn, ziemia i jej przygotowanie, narzędzia do obrabiania ziemi, gnojenie, zasadzanie jarzyn, hodowanie roślin, kultura pojedynczych gatunków jarzyn, szkodniki i choroby, jakoteż ich zwalczanie, dalej zbiór, sposoby przechowywania i przesyłania jarzyn.

Praktyczne ćwiczenia obejmują, o ile na to pora roku pozwala, obrabianie ziemi, przygotowanie jej i inne z uprawą jarzyn połączone roboty.

6. Kurs uprawy drzew olejowych i sporządzenia oliwy.

Ten kurs trwa cztery tygodnie; nawiązując do niego zwiędza się kilka młynów i tłoczni do wyciskania oliwy.

Teoretyczna nauka rozciąga się na: krzewienie i hodowanie drzew oliwnych, gnojenie, nacinanie drzew (szczepienie), zbiór i oczyszczanie oliw, tłocznie do wyciskania oliwy i młyny, narzędzia do przygotowania oliwy, czyszczenie, konserwowanie i wady oliw, użytkowanie pozostałości przy wyciskaniu.

Praktycznie poucza się uczestników w nacinaniu drzew (szczepieniu), jakoteż we wszystkich pracach w tłoczni oliwy.

7. Kurs uprawy roślin.

Ten trwa dziesięć tygodni i odbywa się z reguły w Glawicy, i to w dwóch oddziałach.

Wykłada się: o powstawaniu, częściach składowych i własnościach ziemi, obrabianiu ziemi, nawadnianiu i osuszaniu, gnojeniu ziemi, o uprawie zboża, karmy dla bydła i łąk.

Pod względem praktycznym uczestnicy biorą naukę w wykonywaniu robót jakie są we większem gospodarstwie.

8. Kurs gospodarstwa mlecznego.

Kurs ten, który z reguły w Glawicy się odbywa, trwać będzie sześć tygodni.

Wykładać się będzie: o uzyskiwaniu mleka, własnościach jego, postępowaniu z mlekiem, badaniu, przerabianiu i użytkowaniu; o higienie mleka, spółkach mleczarskich, budowie i urządza-

niu gospodarstwa mlecznego, jakoteż o prowadzeniu ksiąg gospodarstwa mlecznego.

Pod względem praktycznym należy uczyć dojenia, wyrobu produktów z mleka i rozpoznawania wad jego.

9. Kurs chowu zwierząt i ich chorób.

Ten kurs, jeżeli to możebne odbywa się nawiązując do poprzedniego kursu i to również z reguły w Glawicy. Czas trwania sześć tygodni.

Uczestnikom udziela teoretycznej nauki zarządca i egzaminowany weterynarz w następujących przedmiotach: główne zarysy ogólnej nauki w chowie zwierząt, żywienie i opieka nad zwierzętami, chów bydła rogatego, owiec, świń, koni, osłów, mułów i drobiu, weterynarsko-lekarska pomoc w nagłej potrzebie.

Praktyczna nauka obejmuje zapoznanie się uczestników z ocenianiem, karmieniem, doglądaniem i opieką zwierząt, jakoteż dojenie.

10. Kurs pszczelnictwa.

Na tym jednotygodniowym kursie wykłada się: o rozwoju pszczoły, jej gatunkach, o hodowaniu i rozmnażaniu pszczoł, mieszkaniach ich i uzyskiwaniu miodu. Praktyczna nauka obejmuje wszystkie roboty pszczelarskie.

Oprócz wyżej podanych kursów, na wniosek e. k. namiestnictwa, krajowej rady rolniczej. Inb dyrekcji stacyi za zezwoleniem e. k. Ministerstwa rolnictwa mogą w miarę potrzeby odbywać się jeszcze kursa innych specjalnych gałęzi kultury krajowej, dalej dla osób należących do pewnych zawodów (naprzykład dla nauczycieli ludowych, księży, gajowych itd.).

Program kursów, które się mają odbywać, ogłasza e. k. namiestnictwo w porozumieniu z dyrekcją stacyi w sposób dotychczas używany.

Uczestnicy kursów, którzy żyćzą sobie na czas trwania kursów w stacyi mieć mieszkanie i wikt, mogą je znaleźć, o ile to możliwe, za opłatą za utrzymanie przez e. k. Ministerstwo rolnictwa ustaloną. Koszta wycieczek połączone z kursami specjalnymi ponoszą uczestnicy kursów. Czy i o ile uwolnienie od tego może mieć miejsce, powzięcie decyzji o tem zastrzega sobie e. k. Ministerstwo rolnictwa.

§ 12.

Celem nauki jednorocznej w szkole rolniczej w § 10. alinea b. tej instrukcji przewidzianej jest, młodzieńcom, którzy tylko do szkoły ludowej uczęszczali, dać takie teoretyczne i praktyczne wykształcenie, które umożliwi samoistne, racjonalne gospodarowanie na małej posiadłości ziemskiej.

Nauka zaczyna się w połowie stycznia a kończy się w połowie grudnia.

Za udzielanie nauki szkolnej nie pobiera się opłaty szkolnej.

Językiem wykładowym w szkole rolniczej jest język kroacki lub serbski.

W czasie roku nauki, może w czasie przez dyrekcję stacyi w porozumieniu z c. k. namiestnictwem oznaczonym nastąpić czterotygodniowa przerwa w nauce.

Uczniowie mają z reguły mieszkać w zakładzie, gdzie też za uiszczeniem należitości za utrzymanie, której wysokość c. k. Ministerstwo rolnictwa oznacza, otrzymują wikt. W przypadkach zasługujących na uwzględnienie może dyrekcja pozwolić na wyjątki od tej reguły.

Nauka teoretyczna obejmuje:

najpotrzebniejsze pojęcia wstępne z nauk przyrodniczych celem należytego zrozumienia agronomicznych przedmiotów z zakresu produkcji, dalej uprawę roślin i hodowlę zwierząt ze szczególniejszem uwzględnieniem ważnych dla Dalmacyi gałęzi kultury i mleczarstwa; zarysy nauki o gospodarce rolniczej i prowadzenie ksiąg, jakoteż objaśnianie najważniejszych ustaw kultury krajowej. Oprócz tego przedsiębierze się ćwiczenia w pojedynczych gospodarskich obliczeniach i korespondencyi.

Blizsze postanowienia o urządzeniu nauki w szkole rolniczej i rozdziale programu jej w czasie roku nauki określa osobny regulamin.

§ 13.

Na uczniów robotniczych przyjmuje się robotników agronomicznych, którzy chcą się praktycznie w ogólnych robotach agronomicznych lub też w osobnych gałęziach gospodarki wydoskonalić. Ci pobierają tylko praktyczną a nie regularną teoretyczną naukę zawodową.

Uczniowie robotniczy mają, o ile się sami nie utrzymują, pewną kwotę na utrzymanie złożyć, której wysokość c. k. Ministerstwo rolnictwa oznacza. Jeżeli praca ich jest zadowalniająca, mogą być od uiszczenia tej opłaty na wniosek dyrekcji przez c. k. Ministerstwo rolnictwa całkiem lub częściowo uwolnieni.

Za naukę, która ma być udzielana w języku kroackim lub serbskim nie pobiera się opłaty szkolnej.

§ 14.

Uczestników kursu (§ 11), uczniów agronomicznych (§ 12) i uczniów robotniczych (§ 13) przyj-

muje dyrekcja w Splecie, przeciw której rozstrzygnięciom może być wniesiony rekurs w przeciągu ośmiu dni do c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Warunki przyjęcia są:

a) Dla uczestników peryodycznych kursów:

1. przekroczony 18. rok życia,
2. złożenie ewentualnie przypadającej należitości za wyżywienie.

b) do szkoły rolniczej:

1. dowód ukończenia szkoły ludowej,
2. dowód wieku lat przynajmniej 15,
3. lekarski dowód zdrowej i silnej budowy ciała,
4. przedłożenie certyfikatu przynależności,
5. oświadczenie przyzwalające rodziców, względnie opiekunów,
6. dowód sustentacyjny na czas pobytu w zakładzie.

Przy przyjmowaniu należy ubiegających się o przyjęcie, posiadających prawo swojszczyzny w Dalmacyi, jakoteż takich, którzy się wykażą, że byli przedtem przez rok jako uczniowie robotniczy przy stacyi lub jej filii w Glawicy zajęci, w pierwszej linii uwzględniać.

c) Jako uczniowie robotniczy mogą być przyjęte osoby, fizycznie dostatecznie rozwinięte, przynależne do Dalmacyi, do zawodu agronomicznego należące i to o ile miejsce i gospodarka ze względu na możliwość odpowiedniego praktycznego zajęcia uczniów na to pozwalają.

Uczniowie robotniczy lub ich rodzice, względnie ich zastępcy muszą się zobowiązać do przepisowego uiszczenia kosztów utrzymania.

Przyjmowanie uczniów robotniczych nie jest przywiązane do pewnego oznaczonego czasu. Jak długo mają przebywać w zakładzie lub we filii w Glawicy, pozostawia się do osądzenia dyrekcji.

§ 15.

Każdy uczestnik kursu może po ukończeniu nauki poddać się egzaminowi, na którego wynik świadectwo się wystawia.

Odbywanie egzaminów i wystawianie świadectw ze szkoły rolniczej reguluje osobne postanowienie.

Uczniowie robotniczy otrzymują przy odprawieniu tylko świadectwa zatrudnienia.

§ 16.

Obowiązki uczestników kursu i uczniów agromicznych, wydoskonalenie się i czynności służbowe uczniów robotniczych, jakoteż życie w internacie zostaną uregulowane przez osobne „przepisy domowe“.

§ 17.

Udział personalu zakładowego w wędrownej nauce agronomicznej, reguluje osobno c. k. Ministerstwo rolnictwa.

§ 18.

Rady i pouczenia udziela się z reguły bezpłatnie; tylko jeżeli interesenci życzą sobie oględzin lub wydania dokładnej opinii pisemnej, winni w pierwszym przypadku zwrócić funkcyonaryuszom urosłe koszta podróży, które podług ogólnych przepisów dla państwowego personalu służbowego obowiązujących, obliczać należy, w drugim przypadku uścić należitości, które stosownie do rozmiaru i trudności przedmiotu dyrektora ustali.

Za opinie, które są połączone z badaniami eksperymentalnymi, oblicza się nadto podług taryfy zwyczajne stopy należitości (§ 5).

Z pobraniami taksami należy postępować po myśli postanowień §u 7.

Kierownictwo i nadzór służby informacyjnej, jakoteż zużytkowanie doświadczeń w tej gałęzi służby zebranych dla prób doświadczalnych stanowi jedno z najważniejszych zadań dyrektora.

§ 19.

Cała czynność dydaktyczna stacyi, przy końcu roku kalendarzowego ma być przedmiotem wyczerpującego sprawozdania c. k. Ministerstwu rolnictwa przez dyrektora złożonego, które obejmować ma liczbę urządzonych kursów, wielkość frekwencyi, personalia pojedynczych uczestników, wykaz wykładających i traktowanie przedmiotu kursowego, frekwencyę szkoły rolniczej wraz ze zwykłemi statystycznemi datami szkolnemi, dalej liczbę uczniów robotniczych i w jaki sposób byli zatrudnieni, nazwiska ndzielaających nauki, jakoteż liczbę godzin nauki wraz z goduemi uwagi zajęciami w roku szkolnym pod względem higienicznym. Wreszcie należy wyniki odbytych egzaminów dokładnie podać.

IV. Prawa i obowiązki personalu.

A. Personal zwyczajny.

§ 20.

Dyrektor, któremu cały personal c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej (główna stacya i filia w Glawicy, § 2 statutu) podlega, ma kierować stacyą po myśli Najwyżej zatwierdzonego statutu i tej instrukcyi służbowej, nadzorować służbę we wszystkich pojedynczych jej gałęziach, c. k. Ministerstwo rolnictwa ciągle o przebiegu czynności informować, przydzielać pojedynczym funkcyonaryuszom przypadające na nich czynności służbowe, układać program nauk, o ile to już przez tę instrukcyę służbową nie jest dokonane, starać się o sprawianie potrzebnych środków naukowych, jakoteż innych naukowych i praktycznych przyrządów i zakłád na zewnątrz reprezentować. Ma jednak zasięgać rozstrzygnięcia c. k. Ministerstwa rolnictwa, jeżeli chodzi o jedną z następujących spraw:

1. Zażalenia przeciw jego zarządzeniom.
2. Załatwienie podań w drodze zakładu wniesionych, jednak do c. k. Ministerstwa rolnictwa wystosowanych.
3. Wydawanie nowych lub zmianę istniejących przepisów służbowych i ogólnych zarządzeń.
4. Interpretacyę takich przepisów, co do znaczenia których lub należytego zastosowania ma wątpliwość, lub odnośnie do których uważa za potrzebne ogólne wskazówki lub objaśnienia.
5. Wyjątki od ogólnych postanowień dotyczących przepisów w pojedynczych przypadkach.
6. Sprzedaż rzeczy ruchomych, oprócz produktów własnego gospodarstwa, jeżeli wartość ich przenosi 100 K, przyczem jednak upoważnienie zakładu do sprzedaży jedynie na przedmioty niezdatne już do użytku się ogranicza.
7. Kupno rzeczy ruchomych, oprócz nasion do zasiewu, środków nawozowych i bydła użytkowego dla własnego gospodarstwa, jeżeli w pojedynczym przypadku kwota 400 K zostaje przekroczoną.
8. Zawieranie jakichkolwiek ugód, o ile po myśli postanowień tej instrukcyi nie należą do własnego zakresu działania zakładu.
9. Udzielanie urlopu funkcyonaryuszom, jeżeli czas jego trwania w przeciągu 12 miesięcy jeden miesiąc przekracza lub jeżeli urlop zgłoszony zostaje celem podróży za granicę.

10. Pozwolenie na zaliczkę poborów służbowych co do swojej osoby zawsze, co do innych funkcyjonaryuszów zaś wtedy, jeżeli zaliczka jednomiesięczną pensją przekracza, jeżeli niema wszystkich przepisowych warunków, jeżeli spłata ma się odbywać we więcej jak 20 nieprzerwanie po sobie następujących ratach miesięcznych, albo jeżeli pensja obciążona jest prywatną należnością. O udzieleniu zezwolenia na zaliczkę pensji należy e. k. Ministerstwu rolnictwa donieść.

11. Udzielanie nagród pieniężnych za znakomite, z nadzwyczajnem natężeniem połączone a poza zakres zwyczajnych obowiązków służbowych wychodzące usługi, następnie udzielanie zapomóg pieniężnych i wsparć.

12. Wypłatę przez e. k. namiestnictwo stwierdzonych rachunków kosztów podróży stałych urzędników i sług, jakoteż technicznych sił pomocniczych, dyurnistów, robotników dziennych itd.

13. Wszystkie, zatem także do zakresu działania stacyi należące sprawy, jeżeli chodzi o wydatek w zatwierdzonym preliminarzu rocznym osobno nieprzewidziany, dotyczący nadzwyczajnego rozchodu, lub jeżeli przytem kredyty w zwyczajnym rozchodzie przy rubryce odnośnej udzielone lub granice przez e. k. Ministerstwo rolnictwa przyznanych stacyi virements zostają przekroczone.

14. Wszystkie sprawy co do których e. k. Ministerstwo rolnictwa w pojedynczych przypadkach zastrzegło sobie rozstrzygnięcie.

W przypadkach w których dyrektor na podstawie powyższych postanowień nie może rozstrzygać bez przekroczenia nadanej mu kompetencji, w których zaś z powodu widocznej i znacznej korzyści dla stacyi lub z powodu jawnej szkody, która w razie odroczenia rozstrzygnięcia zagraża, natychmiastowa interwencja jest wskazana, może dyrektor z zastrzeżeniem, by dodatkowo bez wszelkiej niepotrzebnej zwłoki postarał się o zatwierdzenie e. k. Ministerstwa rolnictwa, pod własną odpowiedzialnością bezzwłocznie wydać zarządzenia, jakie uważa za odpowiednie.

§ 21.

Dyrektor jest upoważniony w sprawach służbowych lub nagłych osobistych korzystać z urlopu co najwyżej dziesięciodniowego, ma jednak o tem, jeżeli nieobecność jego trwa więcej jak trzy dni, zrobić równocześnie unotywowane doniesienie do e. k. Ministerstwa rolnictwa. We wszystkich innych przypadkach winien dyrektor zwracać się do e. k. Ministerstwa rolnictwa z prośbą o udzielenie

urlopu. W sprawach urlopu innych funkcyjonaryuszów mają służyć jako prawidło. postanowienia §u 20.

§ 22.

Wszyscy przynależni do zakładu winni dyrektora przy wykonywaniu jego urzędowej czynności wspierać, jego służbowym zarządzeniom się poddawać i każdego czasu dobro służby mieć na oku.

Siły fachowe stacyi mają czas, który im przy służbowych pracach pozostaje, obracać na badania naukowe i w tym celu należy im inwentarz i materiały stacyi o ile możności oddać do rozporządzenia. Mogą stawiać wnioski przeprowadzania doświadczeń i dochodzeń, które to wnioski winien dyrektor zaopiniować i e. k. Ministerstwu rolnictwa przedłożyć. Prace naukowe przez osoby do składu stacyi należące, wykonane, są wyłączną duchową własnością tego, który je wykonał.

Służbowe i inne ważniejsze zajęcia dotyczące stale zamianowanego personelu stacyi należy wciągać do przepisanych tabel służbowych.

Dyrektor z końcem każdego roku ma o przyszłych zmianach donosić.

W razie przeszkodzenia dyrektora jest, jeżeli e. k. Ministerstwo rolnictwa inaczej nie zarządzi, każdorazem najstarszy rangą urzędnik do jego zastępstwa powołany.

§ 22.

Laboranci i słudzy mają pełnić służbę laborantów, względnie sług szkolnych i posłańców, zwłaszcza także nadawać i odbierać listy i towary na pocztę (z wyjątkiem posyłek wartościowych), jakoteż podejmować pieniądze. Oni są obowiązani, w internacie, jak i przy doświadczeniach według możliwości dawać pomoc.

B. Personal nadzwyczajny.

§ 24.

Postanowienia §u 20 do 22 należy także do nadzwyczajnych sił pomocniczych analogicznie zastosować.

V. Znoszenie się służbowe.

§ 25.

W sprawach budżetowych, osobistych i obrachunkowych, znosi się stacya bezpośrednio z e. k.

Ministerstwem rolnictwa. Wszystkie inne sprawozdania przedkłada się Ministerstwu w drodze c. k. namiestnictwa w Zadarze.

§ 26.

C. k. Ministerstwo rolnictwa stosownie do potrzeby, desygnować będzie umyślnie zdane osoby celem inspekcji. Dyrektor i wszyscy funkcyonaryusze stacyi są obowiązani organom inspekyonującym podczas ich czynności urzędowej, udzielać wszystkich żądanych informacji i je przy spełnianiu ich zadania jak najenergiczniej popierać.

VI. Kasowość i postępowanie z inwentarzem.

§ 27.

Kasowość i postępowanie z inwentarzem należy uregulować po myśli „instrukcyi dla kasowości i postępowania z inwentarzem. Funkcyonaryusz. któremu poruczono kierownictwo filii w Glavicy ma także załatwiać czynności administracyi kasy, postępowania z inwentarzem i prowadzenia ksiąg po myśli wspomnianej osobnej instrukcyi w zastępstwie

i podług wskazówek dyrektora, jednak pod osobistą odpowiedzialnością za ewentualne braki i nieregularności.

VII. Postanowienia wykonawcze.

§ 28.

Powyższa instrukcyja służbowa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia Najwyżej zatwierdzonego statutu. Od tej chwili ma c. k. rolniczo-chemiczna stacya doświadczalna w Splecie nosić swą nową nazwę - „C. k. rolnicza stacya naukowa i doświadczalna w Splecie“ a filia w majątku ziemskim „Glavica“ koło Krin nazwę: „Filia c. k. rolniczej stacyi naukowej i doświadczalnej w Splecie (Zemaljsko-praktično poljodjelska učiona)“.

§ 29.

Czynność nauczycielska zakładu poczyna się w miarę rozporządzalnych sił nauczycielskich, środków naukowych i uczniów.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i rządowej we Wiedniu, dzielnica I., Singerstraße I. 26, także w roku 1906 w języku niemieckim, czeskim, kroackim, polskim, rumuńskim, ruskim, słoweńskim i włoskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1906** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa, za którą poszczególne części wydaje się w miejscu lub posyła pocztą bezpłatnie, wynosi 8 K.

Prenumeruje się w składzie c. k. Drukarni nadwornej i rządowej we Wiedniu, dzielnica I., Singerstraße I. 26, gdzie można kupować także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła w abonamencie tylko za uprzednim złożeniem rocznej prenumeraty, przeto równocześnie z polecaniem abonamentowem uiścić należy także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i dokładnego doręczania przez c. k. pocztę podać należy obok dokładnego adresu także odnośny pocztowy okrąg doręczeń.

Pojedyncze roczniki wydania niemieckiego dostać można:

Rocznik 1849 za . . . . . 4 K 20 h	Rocznik 1868 za . . . . . 4 K — h	Rocznik 1887 za . . . . . 5 K — h
" 1850 " . . . . . 10 " 50 "	" 1869 " . . . . . 6 " — "	" 1888 " . . . . . 8 " 40 "
" 1851 " . . . . . 2 " 60 "	" 1870 " . . . . . 2 " 80 "	" 1889 " . . . . . 6 " — "
" 1852 " . . . . . 5 " 20 "	" 1871 " . . . . . 4 " — "	" 1890 " . . . . . 5 " 40 "
" 1853 " . . . . . 6 " 30 "	" 1872 " . . . . . 6 " 40 "	" 1891 " . . . . . 6 " — "
" 1854 " . . . . . 8 " 40 "	" 1873 " . . . . . 6 " 60 "	" 1892 " . . . . . 10 " — "
" 1855 " . . . . . 4 " 70 "	" 1874 " . . . . . 4 " 60 "	" 1893 " . . . . . 6 " — "
" 1856 " . . . . . 4 " 90 "	" 1875 " . . . . . 4 " — "	" 1894 " . . . . . 6 " — "
" 1857 " . . . . . 5 " 70 "	" 1876 " . . . . . 3 " — "	" 1895 " . . . . . 7 " — "
" 1858 " . . . . . 4 " 80 "	" 1877 " . . . . . 2 " — "	" 1896 " . . . . . 7 " — "
" 1859 " . . . . . 4 " — "	" 1878 " . . . . . 4 " 60 "	" 1897 " . . . . . 15 " — "
" 1860 " . . . . . 3 " 40 "	" 1879 " . . . . . 4 " 60 "	" 1898 " . . . . . 6 " — "
" 1861 " . . . . . 3 " — "	" 1880 " . . . . . 4 " 40 "	" 1899 " . . . . . 10 " — "
" 1862 " . . . . . 2 " 80 "	" 1881 " . . . . . 4 " 40 "	" 1900 " . . . . . 7 " — "
" 1863 " . . . . . 2 " 80 "	" 1882 " . . . . . 6 " — "	" 1901 " . . . . . 6 " — "
" 1864 " . . . . . 2 " 80 "	" 1883 " . . . . . 5 " — "	" 1902 " . . . . . 7 " 50 "
" 1865 " . . . . . 4 " — "	" 1884 " . . . . . 5 " — "	" 1903 " . . . . . 9 " — "
" 1866 " . . . . . 4 " 40 "	" 1885 " . . . . . 3 " 60 "	" 1904 " . . . . . 5 " — "
" 1867 " . . . . . 4 " — "	" 1886 " . . . . . 4 " 60 "	

Cenę handlową rocznika 1905 ogłosi się z początkiem roku 1906.

Roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870 począwszy dostać można po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

W razie nabycia co najmniej 10ciu dowolnych kompletnych roczników Dziennika ustaw państwa naraz przyznaje się opust 20%, w razie nabycia co najmniej 25 dowolnych kompletnych roczników Dziennika ustaw państwa naraz, opust 25% a w razie nabycia co najmniej 35 dowolnych kompletnych roczników Dziennika ustaw państwa naraz, opust 30%.

NB. Egzemplarze Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły niezupełne, reklamować należy najpóźniej w przeciągu czterech tygodni wprost w c. k. Drukarni nadwornej i rządowej we Wiedniu, dzielnica III, Rennweg I. 16.

Po upływie tego terminu można pojedyncze części Dziennika ustaw państwa dostać tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego od roku 1849 i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach od roku 1870 są całkowicie uzupełnione, przeto można nabyć w c. k. Drukarni nadwornej i rządowej nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione zostało uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.